

ورشوسازی؛ هنری فراموش شده

سوغات ماندگار بروجر دبرای مسافران

استادان بروجر دی قبل از آنکه از ورق و روشو استفاده کنند با ورق زرد رنگ «برنج» وسایل مورد نیاز مردم آن روزگار را می ساختند. جالب اینکه در آن دوران و روشوسازان ابتدا برای نخستین بار از ورق و روشو، جوهر دان و دوات خلق کردند و به همین خاطر به آن‌ها «دواتگر» گفته می‌شد. هنر و روشوسازی در اواخر دوران قاجار و اوایل دوران پهلوی در ایران رواج تازه‌ای یافت و هنرمندان بروجر دی با استقبال از این هنر پیشرو و زیانزد در این عرصه شدند. هنرمندان خوش ذوق بروجر فلز و روشو را در دست گرفته و با دقت و ظرافت خاصی آن را نرم کرده و پس از شکل گیری نهایی به دست استادان قلمکار می سپردند. استادان قلمکار و روشو نیز با چشمان خوش بین و دستان هنرمند خود بر روی این جسم بی جان، فضایی رویایی را قلمکاری می کردند.

هنر و روشوسازی در ایران اکنون به صورت پایه در شهرستان بروجر د وجود دارد و نام و روشو و روشوکاران این دیار در همه جای دنیا مشهور شده است. هنرمندان و روشوساز با رقابتی که با یکدیگر داشتند وسایل و ظروفی می ساختند که امروز زینت بخش هنر کده‌ها، موزه‌ها و منازل هنر شناسان و روشو در سراسر دنیا است.

این ظروف شامل انواع آبخوری، سماور، قوری، فنجان، سینی، منقل، بخوردان، آیینه و شمعدان و تزیینات داخلی منزل است. آثار چکشی و روشو هر کدام دنیایی از ظرافت و هنر را در خود نهفته دارد و بیانگر فرهنگ، آداب و رسوم، طرز تفکر، خلاقیت و توانایی سازنده آن است. صنعت و روشوسازی در دهه‌های بعد از سال ۱۳۴۰ در بروجر د به اوج رشد و شکوفایی رسید و به عنوان صنایع دستی این شهرستان شناخته شده و مورد توجه مسافران ایرانی و خارجی قرار گرفت. دگرگونی‌های صنعتی طی سال‌های گذشته اثری نامطلوب بر هنرهای دستی داشته که ساخت ظروف و روشو در بروجر د نیز از این مقوله جدا نبوده، اما به رغم اینکه صنایع دستی کشور مورد بی‌مهری قرار گرفته، و روشو همچنان سوغات ماندگار خطه لرستان و بروجر د است.

هم اکنون انواع ظروف و روشو در حدود پنج مرکز فروش عمده و بیش از ۱۰ مرکز فروش صنایع دستی به علاقمندان و دوستداران این هنر عرضه می‌شود.

ورشو که از روزگاری دور، طلا به دار عصر طلایی فلز در ایران زمین به‌شمار می‌رفت، امروز دستخوش بی‌محبتی شده و دیگر نوای چکش استادان و روشوساز در بازار قدیم بروجر د به گوش نمی‌رسد. روزگاری با گذر از کوچه پس کوچه‌های بازار قدیم بروجر د آهنگ ضربه‌های چکش هنرمندان چیره دست بر ورقه‌های و روشو خلق آثار شگفت‌انگیز، جلوه‌ای خاص به بازار قدیمی شهر می‌داد. اما افسوس که با درگذشت هنرمندانی همچون استاد «ملاهادی»،

«عبدالوهاب»، «محمد رحیم میناگر»، «باقر حق شناس» و «محمد بادآور» هنر و روشوسازی در این دیار نیز رو به زوال رفته است.

پیشینه

ورق و روشو آلیاژی ساخته شده از «نیکل» و «روی» است و در اروپا به «جرمن سیلور» معروف است. آلمان به همراه انگلستان، اتریش و ایتالیا از مهم‌ترین تولیدکنندگان ورق و روشو در جهان محسوب می‌شوند. تاریخی دقیقی از ورود و روشو به کشور در دست نیست اما با قدمت دیرینه و روشوسازی در بروجر د گفته می‌شود این فلز برای اولین بار از کشور لهستان به ایران آمد و در آن زمان نیز به «فلز نقره‌ای» معروف بود.